

**Protestantse
Kerk**

Protestantse gemeente te IJsselstein

Liturgie voor de viering van zondag 19 februari 2017; zondag Sexagesima (60e van de Veertigdagentijd)

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Organist: Eugène Broekman

Thema: Woorden zaaien

De paaskaars brandt

Ruimte voor ontmoeting in de hal en de kerkzaal

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen.

Het wordt stil

De voorganger spreekt woorden van welkom.

De voorganger sluit af met: “We bereiden ons in stilte voor op deze viering”.

De voorganger gaat zitten.

AAN HET BEGIN

Er ontstaat een korte stilte. In deze stilte klinkt kort orgelspel ter toewijding.

Stil gebed

Voorganger en gemeente gaan staan.

(mocht staan voor u lastig zijn, dan blijft u vanzelfsprekend gewoon zitten).

Groet (staande)

Bemoediging (staande)

Gemeentezang: Intochtspsalm (staande) Lied 216

Gebed aan het begin (staande):

Vruchten

(Bronswijk, *Van harte*, p. 75)

*God van dit leven,
van U komt al het goede.*

*Zaai in de akker van ons bestaan
het zaad van het geloof.*

*Leer ons werken
in de wijngaard van de hoop.*

*Plant in ons hart
de boom van de liefde.*

*Opdat in ons groeit
wat waar en waardig is*

*en wij uw vruchten
zullen zijn.
Amen.*

(we gaan zitten)

Gemeentezang: Lied 981:1, 2 en 5

Smeekgebed, besloten met gemeentezang: *Heer, ontferm U!*

Gij roept het licht tot koning uit

Jaap Zijlstra, *Inkeer*, p. 54-55

*Schepper,
U schenkt ons een stem
die gehoord mag worden,
een tongval die mag klinken,
woorden om op verhaal te komen.*

*U die kent
de kracht van de taal,
die spreekt
en er is tijd en ruimte,
U roept het licht
tot koning uit
en onherroepelijk
verschijnt uw Zoon
en in zijn rijk
zal nooit de zon
meer ondergaan.*

*Sta ons dan bij
nu in dit ondermaanse
de woorden worden uitgekozen
om kwaad te doen,
de zinnen worden aangewend
om God en mensen te onteren,
de schepping onderworpen is
aan taalmisbruik,
mensen worden doodgezwegen,
kinderen geen naam mogen hebben.*

*Vergeef ons dat wij
woorden vuil hebben gemaakt,
onzinnig hebben gesproken,
taal hebben gemorst,
woorden hebben gebroken.*

*Help ons
veelzeggend te zwijgen
als Jezus uw lijdende zoon,
van harte te spreken
als onze levende Heer,
tederheid te zeggen*

*in taal,
liefde te leggen
in woorden.*

*En met elkaar te leven
in een goede geest,
uw heilige Geest,
talend naar U
en naar een goede schepping.
Zo bidden en zingen wij samen:
...*

Gemeentezang (loflied): Lied 650:1, 2, 3, 6 en 7

Ik lees deze keer uit de Groene Bijbel. Hij werd vrijdagavond door de postbode gebracht. Bedoeld was om het boek te drukken op gerecycled papier van oude bijbels. Maar dat is bij de drukker ergens fout gegaan. De drukker heeft de oplage cadeau gedaan aan het NBG. En die had een actie waarbij je hem tegen verzendkosten kon krijgen. Typerend aan de Groene Bijbel is dat allerlei teksten met een groene kantlijn zijn gemarkeerd. Dat zijn teksten die iets zeggen over de manier waarop God en mensen in de Bijbel omgaan met de aarde. Ze wijzen naar een groen en duurzaam leven. Alle teksten die we vanmorgen uit de Bijbel lezen hebben zo'n groene kantlijn.

Woorden voor het leven: Galaten 5:22-26

Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, 23 zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Er is geen wet die daar iets tegen heeft. 24 Wie Christus Jezus toebehoort, heeft zijn eigen natuur met alle hartstocht en begeerte aan het kruis geslagen. 25 Wanneer de Geest ons leven leidt, laten we dan ook de richting volgen die de Geest ons wijst. 26 Laten we elkaar niet uit eigenwaan de voet dwars zetten en elkaar geen kwaad hart toedragen.

DIENST VAN HET WOORD

Gemeentezang: Gebed om de opening van het Woord: Lied 314:1 en 3

Gesprek met de kinderen

Wat zie je hier?

gesprek aan de hand van een afbeelding van het schilderij De Zaaier van Vincent van Gogh. En van het zaadjes zaaien in een voor in de tuin. En van een moderne zaaimachine uit de akkerbouw.

Het voorjaar komt er weer aan.

Tijd om in de tuin te werken.

Wie van jullie heeft er thuis een tuin?

Wie heeft er weleens wat gezaaid? Kwam dat goed op?

Misschien tel je de zaadjes niet, maar niet elk zaadje komt op.

Wat zou daar de oorzaak van zijn?

Het zaadje valt op een steen,

of komt tussen het onkruid terecht.

Wat gebeurt er als het zaadje in de goede grond terecht komt?

Bij de kindernevendienst hoor je hoe je ook woorden kunt zaaien.

We zingen met de kinderen: Lied 162:1, 2 en 3

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Eerste Schriftlezing: Genesis 1:9-13

9 God zei: ‘Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen, zodat er droog land verschijnt.’ En zo gebeurde het. 10 Het droge noemde hij aarde, het samengestroomde water noemde hij zee. En God zag dat het goed was.

11 God zei: ‘Overal op aarde moet jong groen ontkiemen: zaadvormende planten en allerlei bomen die vruchten dragen met zaad erin.’ En zo gebeurde het. 12 De aarde bracht jong groen voort: allerlei zaadvormende planten en allerlei bomen die vruchten droegen met zaad erin. En God zag dat het goed was. 13 Het werd avond en het werd morgen. De derde dag.

Gemeentezang: Lied 181 (1x voorspel)

Tweede Schriftlezing: Lucas 8:4-15

4 Toen er vanuit de steden mensen naar hem toe gekomen waren en er zich een grote menigte verzameld had, vertelde hij deze gelijkenis: 5 ‘Iemand ging eens naar zijn land om te zaaien. Terwijl hij daarmee bezig was, viel er wat zaad op de weg. Het werd vertrapt en door de vogels opgegeten. 6 Er viel ook wat zaad op rotsachtige bodem, maar toen het opschoot, droogde het uit door gebrek aan water. 7 Ander zaad viel tussen de distels, en toen de distels opschoten verstikten ze het. 8 Maar er viel ook wat zaad in vruchtbare aarde, en dat bracht honderdvoudig vrucht voort toen het was opgeschoten.’ Hij voegde er met luide stem aan toe: ‘Wie oren heeft om te horen, moet goed luisteren.’

9 Zijn leerlingen vroegen hem wat deze gelijkenis betekende. 10 Hij antwoordde: ‘Jullie mogen de geheimen van het koninkrijk van God kennen, maar de anderen krijgen alles in gelijkenissen te horen, opdat ze zien zonder inzicht en horen zonder iets te begrijpen. 11 Dit is de betekenis van de gelijkenis: Het zaad is het woord van God. 12 Het zaad op de weg, dat zijn zij die geluisterd hebben, maar daarna komt de duivel en graait het woord weg uit hun hart, om te voorkomen dat ze worden gered door te geloven. 13 Het zaad op de rotsachtige bodem, dat zijn zij die het woord vol vreugde aannemen wanneer ze het horen, maar het schiet geen wortel; ze geloven zolang het hun goed uitkomt, maar als ze op de proef worden gesteld, worden ze afvallig. 14 Het zaad dat tussen de distels valt, dat zijn zij die wel geluisterd hebben, maar door zorgen en rijkdom en de genoegens van het leven worden ze gaandeweg verstikt, zodat ze geen vrucht dragen. 15 Het zaad in de vruchtbare grond, dat zijn zij die met een goed en eerlijk hart naar het woord hebben geluisterd, het koesteren en door standvastigheid vrucht dragen.

Gemeentezang: Lied 841:1 en 2

Verkondiging:

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Het thema voor vanmorgen is ‘woorden zaaien’. Het gaat om woorden van God zelf. Eerst het woord dat hij zelf spreekt. Dan om het Woord dat hij geeft in en door Jezus Christus. En bij Jezus is het dan dubbel: Hij is zaaier van het woord, maar ook het zaad zelf; het Woord dat uitgestrooid wordt om vruchtbaar te zijn. En dan gaat het om de woorden die samen de Bijbelse verhalen vormen. En om de preken en vertellingen die uitgestrooid worden over de mensen.

Wie zijn leven richt naar het woord van God, dat aan het geschieden is in het optreden van Jezus (vgl. Lucas 8:1-3 en 8:22-56), die zal de rijke vruchten daarvan plukken en ontvangt heling. Dan merk je dat het Koninkrijk dichtbij is voor jou.

Ik sta eerst stil bij wat we hebben gelezen uit Genesis.

In het scheppingsverhaal heeft God op de eerste dag scheiding gemaakt tussen dag en nacht. En op de tweede dag scheiding tussen hemel en aarde. Nu is de aarde zelf aan de beurt. God maakt scheiding tussen het water en het droge, door het water naar één plaats te sturen. Het droge land, dat blijkbaar onder het water al aanwezig is, komt nu tevoorschijn.

“9 God zei: ‘Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen, zodat er droog land verschijnt.’ En zo gebeurde het.”

De woorden van God werken. Ze doen iets. Ze maken wat los, hebben effect. Er komt ruimte om te leven vrij. Aarde waar zaad in gezaaid kan worden, opdat er vruchten geoogst zullen worden. En dat gebeurt... op de derde dag! Maar hoe actueel: de aarde wordt continu bedreigd! Er zijn vijanden, tegenkrachten, die het plan van God willen dwarsbomen.

Vervuiling, opwarming, klimaatverandering, uitputting – de aarde wordt bedreigd. Staat onder druk. Hoe vruchtbaar kan de aarde nog zijn? Hoe lang nog?

Dan iets over wat we hoorden bij Lucas.

Het gaat om een gelijkenis. Het is een raadsel in beeldtaal. En bedoeld, om de nog onzichtbare wereld van het Rijk van God te beschrijven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van juist zichtbaar, alledaags materiaal. Zoals hier het zaad, het grondbeginsel van het dagelijks brood. In vergelijking met Matteüs en Marcus die deze gelijkenis ook vertellen, gaat het bij Lucas vooral om het zaad. En daarmee om de woorden van God. Hoe kunnen die woorden van God effectief worden? Hoe kunnen ze vrucht dragen?

Dan is er goede grond nodig. Goede aarde.

Er wordt met heel veel zaad gestrooid en ook heel wijs. Een beetje overdreven, lijkt het. Of misschien wel dom. Zonde van het zaad. Ik denk, dat de situatie in de wereld van het verhaal wat anders is dan bij ons. Wij hebben onze afgebakende stukken grond. Met daarnaast paden en wegen. Dat was daar niet het geval. Alles ging door elkaar. En dan kan er dus inderdaad zaad komen op plekken waar het niet goed vruchtbaar is. Of maar eventjes.

En het is overduidelijk dat Lucas alle nadruk legt op de grote opbrengst van het zaad: honderdvoudig. Je mag er op vertrouwen, dat wat je gaat zaaien gigantisch veel opbrengt.

De opbrengst staat onder druk. Het zaaien van de woorden van God kan belemmerd worden. De woorden moeten in mensen tot bloei komen. En er zijn factoren die dat kunnen tegenhouden of stimuleren. Lucas noemt drie factoren die het Woord ervan weerhouden om vrucht te dragen.

De duivel kan ervoor zorgen dat het Woord van God gehoord wordt, maar meteen weer vergeten wordt. Het gaat om beproevingen en zorgen.

Er is gebrek aan wortels. Daardoor zijn mensen niet trouw aan wat ze gehoord hebben.

En tenslotte is er afleiding door andere zaken van het leven, waardoor het Woord kan verstikken. Denk aan rijkdom en genot die er voor zorgen, dat een mens alleen nog op zichzelf betrokken is, en dat maakt kortzichtig

Het zaad heeft veel kracht, maar heeft een goede voedingsbodem nodig om vruchtbaar te zijn. Niet alleen de aarde is 'goed', maar ook het hart van mensen is 'goed' als Gods Woord daar kan groeien. Waar het zaad 'in goede aarde valt', 'het woord van liefde, vrede en recht, in eigen mond en hand wordt gelegd' (Lied 316), daar 'draagt het honderdvoudig vrucht' (vers 8). Lucas gaat alleen voor de hoogste opbrengst!

Ik wil nog wat langer stil staan bij dat zaad. Want het luistert best precies wat voor zaad je gebruikt. Er is een hele discussie te voeren over of planten nu onkruid zijn of niet. En hoe of je dan de vruchten van onkruid moet beoordelen. Vanwege de gelijkenis zeg ik toch maar even dat er goed en fout zaad is. Zaad dat tot gemeen onkruid leidt. En zaad dat goede vruchten voortbrengt. En helemaal als het om de vergelijking met woorden gaat. Je kunt woorden zaaien. Woorden die mooie vruchten teweeg brengen. Maar ook woorden die hele slechte vruchten opbrengen.

Woorden die als plagen en pesten worden beschouwd kunnen mensen diep beschadigen. En voor hun verdere leven tekenen.

En het is bijna niet meer mogelijk om echt nieuws van nep nieuws te onderscheiden. Zo wordt er in toespraken en media gemanipuleerd. Wat is een feit? En wat een alternatief feit? Of gewoonweg een leugen? In tijden van verkiezingen is het een grote opgave om te ontdekken wie goede woorden zaait en wie niet. Of wie haat zaait.

De sociale media hebben schitterende mogelijkheden in zich. Maar ook heel foute kanten. Ik geef van beide een voorbeeld van de afgelopen dagen.

Lijsttrekker Lodewijk Asscher van de PvdA deelde er iets van. Hij krijgt op social media dagelijks de meest grove narigheid voor zijn kiezen. Wildvreemden vinden het nodig om de politicus voor 'smerige huicheljood', 'landverrader' of 'paardenlul' uit te maken. Het is taal vanuit onderbuikgevoelens die een goede discussie onmogelijk maakt. Hij zegt: *“Mocht je in de toekomst weer een zure oprisping naar boven voelen komen, laat het product daarvan dan eerst even aan een verstandig familielid zoals je moeder of je dochter lezen voordat je het de wereld in slingert.”* Ik hoop trouwens, dat vaders en zonen net zo verstandig zijn! Helaas zijn er vele andere voorbeelden te geven van dit soort zaaien van woorden dat alleen maar tot onkruid leidt dat je zo snel mogelijk zou willen uitroeien.

Gelukkig kan het ook anders. Ik zei daarstraks iets over de postbode. Van Post.nl komt er bij ons steeds een vaste bezorger aan de deur. Een aardige, behulpzame Irakese man. Altijd opgewekt. Ik had eerder die dag op Facebook gelezen hoe iemand uit de wijk Achterveld de bezorger daar een pluim gaf. Ze deed dat op de Facebookpagina van Post.nl. Anderen volgden haar na. De paginabeheerder Post.nl reageerde ook. En vroeg om allerlei gegevens zodat de man in kwestie de pluim ook zou kunnen krijgen. Ik was nieuwsgierig of de zelfde postbezorger ook bij ons kwam. Vrijdagavond kwam hij dus met het Bijbelpakket aan de deur. Ik vroeg het hem. Het klopte, maar hij wist niets van wat er op Facebook allemaal over hem gezegd werd. Ik vond dat heel jammer. Daarom werden we uiteindelijk vrienden en kon ik hem taggen in de berichten. En kon hij meelesen. Al snel werd dat weer door deze en gene opgepakt. Er kwamen nog meer lovende berichten. En uiteindelijk kwamen er in een paar uur tijd zo'n 110 vind-ik-leuk-s op het bericht. Schitterend hoe dat dan uitwerkt voor zo'n man.

Ik geef nog een ander voorbeeld van hoe je woorden kunt zaaien die vrucht dragen. Niet van de sociale media. Maar vanuit het bezoekwerk van een predikant. Woensdagmorgen hadden we de werkgemeenschap van predikanten. Met als gastspreekster ds. Annemarie Roding. Ze woont in Schoonhoven en werkt in een verpleeghuis in Hellevoetsluis. Ze kwam vertellen

over *'De dementie-vriendelijke kerk'*. En die avond hadden we een toerustingsbijeenkomst van al onze bezoekerouderlingen en bezoekermedewerkers. Daar vertelde ds. Els Groeneveld o.a. ook over het omgaan met dementerende mensen. In het boekje van Annemarie Roding staat dit. En ik gebruik het om te laten zien hoe woorden die gezaaid zijn of nog gezaaid worden een heilzame uitwerking hebben:

"Mevrouw van Velzen is verdrietig en ook angstig. Ze durft niet meer naar de activiteiten te gaan. "Ik kan de woorden niet goed meer vinden", zegt ze. "Ze raken in mijn hoofd... in de war.

We praten er over door wat dat dat betekent voor haar. Ik zie aan haar gezicht en hoor aan haar dunne stem dat het mevrouw erg onzeker maakt.

Na een poosje vraag ik of ik voor haar mag zingen. Dat mag. Ik zet 'de Heer is mijn herder' in. Mevrouw zingt het grotendeels mee. Na het laatste couplet kijkt ze me glimlachend aan. "Dit ken ik goed", zegt ze. Haar stem klinkt zeker en sterk."

(*'De dementie-vriendelijke kerk'*, p. 31)

In het boekje wordt ook dit gedicht van Geert Boogaard aangehaald:

Schuilen

(Geert Boogaard uit: *Niet vergeefs*. Nijkerk 1984)

Toen wij dachten
dat zij niets
meer wist,
wilde ik nog iets
proberen met
een heel oud lied,
niet omdat we
verlangden naar
een laatste woord,
maar om met haar
te schuilen in
een psalm.

Ik zei: Ook
al ga ik
door een dal
van de schaduwen
des doods ...

En zij: Ik vrees
geen kwaad.

En ik:
want Gij ...

En zij:
zijt bij mij.

(*'De dementie-vriendelijke kerk'*, p. 32)

Goede woorden zaaien betekent hoe dan ook dat het Rijk van God dichtbij komt. En helemaal als de aarde ontvankelijk is. Er groeit: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Dat is helemaal Koninkrijk van God. Hier, nu. Onder ons.

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

Gemeentezang: Lied 422

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Om te danken

Kees Harte, *God, mag ik eens*, p. 67, nr. 59

Here God, we danken U
 voor de vruchtbaarheid van de aarde,
 voor de zon en de regen,
 voor het ontkiemde zaad,
 voor de uitbundige bloesem,
 voor de overvloedige vrucht.

God, we danken U,
 voor de vruchtbaarheid van de mens,
 voor de oogst van zijn denken en handelen,
 voor de kinderen,
 voor de zegeningen van cultuur en wetenschap,
 voor de welvaart die de zorgen verdrijft.

God, we danken U
 voor de kiemkracht van uw woord,
 voor de boodschap van uw profeten,
 voor het evangelie van uw Zoon,
 voor de stuwkracht van uw Geest.

God, zegen ons
 met liefde, blijdschap en vrede,
 met goedheid en trouw.

Maak ons ontvankelijk

Een gebed

Hans Bouma, *God wonend bij de mensen*, p. 34

O God ons leven
 is zo ver en donker,
 zo vreemd en vijandig,

ons bestaan is zo gesloten,
weerbarstig,
steenachtige bodem,

uw Woord
komt zo onverwacht,
is zo ongehoord,

weerspreekt zo
alles wat wij doen en laten,
zeggen en zwijgen -

uw stem dringt nooit tot ons door
als Gij zelf niet baanbrekend
door ons midden gaat,

wij roepen om uw Geest,
laat Hij onze harten omploegen,
ons herscheppen tot goede aarde,

maak ons ontvankelijk,
ruimschoots,
opdat uw Woord vrucht draagt.

Tussenspel

God, uw naam zij geprezen
in de heerlijkheid van de hemel
en in de vruchtbaarheid van de aarde.

Stil gebed

Onze Vader

Delen van de bloemengroeten:

Thea van Dijk geeft informatie over het eerste collectedoel

Inzameling van de gaven onder orgelspel:

Eerste collecte (zwarte zak): Vakantiebureau

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor kerk en landelijk kerkenwerk.

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

Gemeentezang (staande) slotlied: Lied 418:1, 2 en 3

Uitzending

Zegen:

Zegengebed

(Frans Cromphout)

Moge de weg je zeggen:

volg me maar

Moge de ster je zeggen:

richt je vaart op mij

Moge de grond je zeggen:

bezaai me.

Moge het water je zeggen:

drink me

Moge het vuur je zeggen:

warm je

Moge de boom je zeggen:

schuil in mijn schaduw

Moge de vrucht je zeggen:

pluk me, eet me.

En als je de weg kwijtraakt;

geen vaste grond meer vindt

en dreigt te verdrinken;

Als het vuur is gedoofd en je kou lijdt

in een nacht zonder sterren;

als de bomen kaal zijn

en je honger en dorst hebt,

Dan moge zijn STEM je zeggen:

Wees niet bang, Ik zal er zijn.

Gemeentezang: Lied 431C

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang